

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefont 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELOS SZERKESZTŐ:
BETEGH PAL
LAPTULAJDOSOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Holnap lesz az emlékezés napja.

Van egy mélyen tálongó sebe a magyarnak, amelyik még jóformán friss, amelyik most is gyakran vérzik, s vérezni fog még néhány nemzedéken keresztül. Ezt a nagy nemzeti sebet a legnagyobb tragédia okozta: az októberi vértanúk tragédiája. Bármiképpen is akarnak sőtét fátyolt borítani a multra, a legmélyebb sebre a megalkuvók, nem tud az begyógyulni. A fekete vérsugár némelykor áttör a sűrű fátyolon, s ellepi annak felületét minden év október hatodikán.

Oh nem tudunk feledni, de nem is akarunk feledni. Mi emberek vagyunk. Elégtételre vágyunk! Ha azokat, kik bármirészen is okozói voltak a szörnyű tettnek, a haragos ég újabb és újabb csapása sújtsa, úgy érezzük, hogy a magyarok Istene meghallgatja Árpád fiainak imáját. Elfojtja bennünk a részvétet az igazságérzet, a boszu, a méltó és igazságos megtorlás vágya, mely vágy erősebb a szánalománál.

Október hatodikán... Aradon ólmos őszi reggelen aratást tartott a bufa zsarnoki önkény. Letarolta a legszebb, a legdiszesebb nemzeti virágokat. Holnap lesz az emlékezés napja.

Gyászos árnyék borul Arad felől a magyar szívek minden tűzére, minden lángjára. A tizenhárom börtönének árnya ez. Oda fordul minden magyar szíve keresztül a rónákon, a bérceken, mindenki látja a gyászpallotát. Bevonul Arad várának komor falai közé egy ezer éves nemzet fenséges bánata.

Ti semmit mondó, szomorú falak, mégis milyen beszédesek vagytok...

Elmondjátok, hogy a tizenhárom szelleme még él, s elmondjátok, hogy még mindig nem kaptak elégtételt a leggyalázatosabb halált megadóan türt nagy lelkek...

Keserű könnycseppet csal szemünkre a szívet ölő fájdalom. Ökölbe szorul kezünk a szörnyű kép láttára, a mely a magyar res publica börtönét mutatja.

Magyar nemzet! Te megtoroltad eddig minden sérelmedet. Ne késsél Hungária! Világos, Arad, te magyar Golgotha, ti még nem vagytok megboszulva...

Miért is jutottunk Pesttől Világosig, Világostól Aradig!

Miattad te átkos zsarnoki önkény. De vigyázz, kihívtad a boszuló ég retentő haragját Zsarnokság! Egyetlen szövetségese a butaság volt. Butítottad katonáidat, hogy a legrutabbra is képesek legyenek. Gaz uralmadat így tudtad biztosítani.

A lelkes és felvilágosuló nemzetnek elnyomója voltál.

Te voltál elnyomója a magyarnak évszázadokig. — tel — átkos Ausztria. Gázságod ellen fogott fegyvert Bocskai, Bethlen, a Rakóciak, nagy magyarok lelkes csapata; s mondd, kitudtad-e venni a magyar szívből a szabadság szeretetét? Nem! Nem veheted ki azt a magyar lélekből. Tudd meg, te zsarnok, hogy Magyarhon lelkéből az érzést, a hazafiúi szeretetet nem is tudod soha kivenni, bármint akarod is, mert az mélyen a nemzet szívében honol!

Ausztria, te azt hitted, amikor megástad a nagy sirt, melybe beletemetni készültél egy egész nemzetet, hogy örökre beborult az ég a Kárpátok között, s azt hitted galád örömmel, hogy nem lesz annak soha, soha többet hajnalhasadása. Vélted balgán, hogy a golyó s bitó elég arra, hogy nemzetünk szívet örökre összezuzza. Csalódtál zsarnok! Te csak azt láttad, hogy sírás, keserűséget okoztál egy ezer éves nemzetnek s úgy gondoltad, hogy letiportad, mindörökre megsemmisítetted Szent István apostoli országát.

...Ugy akarta az Isten, a magyarok hatalmas Istene... ne úgy legyen. A bitók ereklékké váltak, mint az üdvözítő keresztje. Dicső halottaik föl-támadtak a szegyenletes halálból, élnek most is, mint vádlóid élni fognak örökké, míg magyar tapodja e vérrel öntözött drága haza földjét.

Élnek fia, unokái azoknak, kiknek lobogó lelkesedése és általános szabadságvágya megteremtette annak idején a nagy márciust.

Lám — te, ki elnyomtad alantós módon a nagyapát, nem olthatád el a fiú s az unoka lelkesedő parázsát, mely mindig megvolt s örökké meglesz a magyarban.

Ausztria! — Nagy idő telt már el azóta. A rovás mellett, mit te okoztál, nincsen másik, mely az igazságos megtorlást jelezné. De ne hidd, hogy amiért az készt, el fog örökre maradni. Igen, meglesz a másik rovás is nemsokára, de ez nem lesz oly véres, oly kegyetlen, mint az a másik, melyet te készítettél. Azonban dicső, fényes glóriát von majd honunk tisztos ősz fejére. — Ez lesz a megboszulás rovása. Kinyulik majd a földből még egyszer Hadur kardja, az ellopthatatlan, az eltörhetetlen, magyarok szentelt igaz öröke. S majd megkapja a hardot megint egy nagy magyar és visszafizet igazság szerint; ismét diadalra vezet nemzetünk.

Igen, nagy lesz megint honunk és büszkén mondhatjuk: „magyarok vagyunk“, mert az egész világ csodálni s tisztelni fogja újra a szent Hungáriát!

Spektor.

Székely Testvérek! Polgártársak!

A nemzeti ellenzék a. erőnkét messze túlhaladó katonai vér- és pénz-áldozat ellen a polgárok jólétéért, az általános, egyenlő, titkos választói jogért, megalkuvást nem ismerő küzdelmet fejt ki. E történelmi jelentőségű eseményekről ennek követlen észlelője, tényezője, Székelyudvarhely városának nagyérdemű kövele, a 48-as függetlenségi elveknek tántoríthatatlan híve: Dr Valentsik Ferenc országgyűlési képviselő ur, polgártársai ohajára 1911. október hó 8-án (vasárnap) d. u. 3 órákor a Budapest-szálló nagytermében tartandó Negyűlésen beszámoló beszédet mond.

Polgártársak! Hazaszeretettel telitelt szívvel, nemes lelkesültséggel, csend és rend fegyelmével, az egyetértés és együttérzés rendíthetlen meggyőző hatalmával mi, kik megtanultunk apáinktól dolgozni, a hazát szeretni és érette ha kell meg is halni, a magasztos ünnepségen mindnyájan legyünk ott.

Éljen a haza! Éljen e város polgársága! Székelyudvarhely, 1911. október havában. A rendező bizottság nevében: Csillag József b. alelnök, Gáspár Balázs b. elnök, Szorger Ferenc b. jegyző.

1849 október 6.

De lehetne-e feledni a nemzet tizenhárom szentjének mártír halálát? Lehet-e feledni azt a borzalmas, állati szenvedélyek által kiforszírozott tömeggyilkosságot, amely tömeggyilkosság egy egész nemzet legszenyebb érzelmeinek letörését, semmivé tételét és eltemetését célozta?

Nem és ezerszer nem!

Amíg magyar él e földtekén, amíg magyar szívben magyar vér kering, az aradi tizenhárom emléke örökké élni fog!

Késő évezredek múlva is, az aggastyán könnyező tanítja majd az unokákat, hogy nemzetünk tizenhárom szentjét tiszteljék, míg élnek és plántálják az utódaik lelkébe is azt a határtalan szeretetet, azt a nagyfokú tiszteletet, amelyet azok nem csak halálukkal, de fényes hadi tetteikkel, az emberi szabadságjogok hősi védelmezésével kiérdemeltek maguknak. A tizenhárom példájából fogják tanítani, hogy hogyan kell szeretni a hazát, hogyan kell becsülni a szabadságot és hogyan kell e két nagy, e két magasztos eszméért férfiasan elviselni a megbecstelenítőnek szánt halált.

Amíg ember él, amíg az emberiség rajongani fog a szabadság, egyenlőség és testvériség örök eszméiért, az aradi tizenhárom vértanu szent lesz és emléküket élni fog. Élni fog dicsőséggel, s a Haynauk cselekvése melegségre nem talál.

Nincs nemzet, amelynek dicsőbb, fényesebb multja volna, mint nekünk, amelynek története oly hősköltevény lenne, mint a mi-

enk. De viszont, egy nemzetnek sincs annyi szomorú emléke, nincs annyi martirja, mint éppen a mi nemzetünknek.

Dicső multunkkal párhuzamosan halad egy sötét fátyol, amelyen keresztül tör a Sparkok, Karafák és vérszopó Haynauk kegyetlenségei.

Hányszor hangzott fel a „Domus vitam et sanguinem” ígérete, s hányszor lett a felhangzott ígéret fényesen beváltva, ki tudná azt megmondani. De tény, hogy a nemzet hősi eselekedetéért, mindég hálátlanság, a Sparkok, a Karafák és a bergyilkosok embertelenségei volt a bér.

Sötét átokként nevezett nemzetünkre az átkos emlékü kamarilla működése, az egységes osztrák birodalom álmokkének megteremtésére irányult törekvése. Ez a szörny, ez a minden nemesebb emberi indulatoktól teljesen távol álló közkereseti társaság annyi kegyetlenséget követett el, annyi ártatlan vért ontott és oly sok könyvet fakasztott, hogy büneit nemhogy gyarló ember, de a könyörületes Isten sem tudja, de ne is bocsássa meg soha!

Hogy ez a vandál társaság, évszázadokon át következetesen egy cél érdekében, a nagy, a hatalmas osztrákbirodalom megteremtésének érdekében működött, szívósságáról állított magának bizonyítékot, de azon elvé-nél fogva, hogy a cél érdekében az eszközök milyenségében nem válogatott, hogy az alatomos és nyílt gyilkosságok és megvesztegetések egyenlően feltalálhatók voltak fegyvertárában, annak szolgálnak bizonyosságul, hogy a testület egyetlen tagjában sem volt az emberi érzelmeknek egy porszemnyi része sem.

De hagyjuk ezeket, kísérje őket továbbra is az emberiség átka, s az Isten büntetése.

1849. október hatodika, egy megrázó, egy szomorú s egy nagy nemzeti gyász ünnepe volt. Egy fényesen indult, szép reményekkel kecsegtető szabadságharc szomorú befejezésének a napja.

Nemzetünk egén egy fényes csillag tűnt fel, fényével besugározta szabadság, egyenlőség és testvériségért rajongó hazafiak lelkeit. Melegével szétolvasztotta a rabbilincseket, felolvasztotta a zsarnoki hatalom jégkéregét, szabaddá, emberré tette az embert, a gondolatot, magyarrá tette valóban a magyart. S midőn már azt hittük, hogy nemzetünk megpróbáltatásának örökre vége szakadt, hogy valóban birjuk mindazt, amit birni kívántunk, fénylő csillagunkat magával ragadta egy sötét vihar, az arulás tomboló fergetege, s vitte, ragadta magával mindaddig, amíg sziporkázva szét nem hullt, meg nem semmisült.

1848 tavaszán, egy méltóságos, szép és magasztos mozgalom, indult meg, s kivívta az elnyomott nemzet felszabadítását. S míg más nemzetek szabadság törekvéseinek útját valóságos vertenger jelölte, a mienken csak a béke virága fakadt.

De jött a tagadás, a megsemmisítés szele. Megkondultak a harangok, hirdatván a vesztélyt s a nemzet egy emberként állott talpra legszentebb jogának, alig elnyert szabadságának védelmezésére.

Az aggyastán együtt ment harcha az unokával, apa a gyermekeivel, s ha elbukott az agg, végső sóhaja az volt a fiához, az unokájához, hogy: „Előren”!

A harangok kikerültek a csatamezőre, s mint harcúgyuk szórták a halált.

Egy csodálatos ifjusereg, mely nem tudni miként eredit, valóságos diadalutat futott meg néhány hónap alatt, s bámulatba ejtette a vén Európát, tönkre verte, megsemmisítette az addig legrettegettebb osztrák hadserget.

A békés polgárból hadvezér lett, az iskola padból kikerült diák, rettenhetetlen bátorsággal küzdött, s mégis, a midőn már

minden elvölt érve, amidőn szentül hitte mindenki a diadalt, jött, végzettszerűleg sújtott reánk a megpróbáltatások szomorú korszaka.

A dicső út egy posványos térbe futott, a nemzet jobbjai akasztófán és a sötét börtönökben nyerték a halált.

Az a féktelen düh, az az elvakult szenvedély s az a vadállati érzés, amely az osztrák köröket betöltötte, midőn az orosz segítséggel urrá lett a helyzet fölött, szabaddá tette a pokol minden ördögét, s vérboszlat lihegve torolta meg szenvedett kudarcait.

A vad állati szenvedélynek 1849. október 6-ikán tizenhárom martirja lett és Arad a magyarok gölgötárává avatott.

De a tömeggyilkosság nem ölte meg az eszmét, s csak a tizenbarmak porrézset semmisítette meg, azoknak lelke, azoknak emléke utat tört magának, s miként a Krisztusi tanok a közziklásból feltámadtak, hogy éljenek örökké!

Az a teljesen meg nem bélyegezhető tömeggyilkosság pedig emlékeztető lesz, a míg csak magyar él, amíg csak ember szabadságért rajong, s Magyarország nem feleli el halottait, mert mint vadlók, mindenkor élnek ők!

Puskás Lajos.

Ahol nem titkolóznak

Ideális hírszolgáltatás.

A kolozsvári „Ujság” című lap néhány nap előtti akciót indított, hogy a kolozsvári hatóságok a hírlapírókkal minden közérdekű szolgálat ügyet minden különösebb utanjáras, könyörgés nélkül a lapok részere közöljenek. Kolozsvártot ugyanis egyik-másik hatóságnál mindenképpen nehéz dolga van a hírlapíróknak: — Olykor szizifusi munkát kell végeznie a hírlapíróknak, hogy egy esetleg bár kisebb jelentőségű, de a közt feltétlenül érdeklő ügyet a lapjuk számára megszerezhesse. Az Ujság ennek szótátétele kapcsán azt indítványozza a városi tanácsnak, — ahol, ugylátszik, legnehezebb a dolga a kolozsvári hírlapíróknak — hogy intezzen kérdést a tarthatóságokhoz, hogy mily módon szolgálják azok ki a riportokért jelentkező hírlapírókat.

Az Ujság e cikkének olvastára egy temesvári hírlapíró, Págyán Mihály, levelet intézett a kolozsvári lap szerkesztőségéhez, amelyben hű képét adja annak, hogy a temesvári hatóságok mily ideális módon állanak rendelkezésükre a hírlapíróknak.

Íme, néhány részlet a levelből:

Temesvártot a kommuniké rendszer dívik. A mi a közönséget érdekelheti: miniszteri leirat, a tanácshoz intézett beadvány, felterjesztés a kormányhoz, átirat valamely hivatalos fórumhoz, főkapitányi, allatorvosi rendelkezés, mind ennek a tartalmát kivonatolva, de jó magyarsággal megfogalmazva, gépirással sokszorosítva megküldik a lapoknak. A legtöbbször maga a polgármester: Telbisz Karoly dr udvari tanácsos fogalmazza a közleményeket, de ha itthon van, legalább is átnézi azokat.

Elmondja még a temesvári ujságíró, hogy igen sok esetben maga a polgármester hívja fel az ujságírókat az irodájába és alaposan informálja őket. Így nem történhet meg az a visszás állapot, hogy városatyák a városi közgyűlésre teljesen tájékozatlanul mennek, mert hisz a polgármester közlése folytán a lapok útján alaposan informálva vannak az egyes közgyűlési pontokról nem úgy, mint Kolozsvártot s hozzá tehetjük — Székelyudvarhelyet is.

Mindezeknek elmondása után, hát mi mit mondjunk? Mit különösen Haller János gróf főispán eljárásáról? Ezuttal nem mondunk semmit. Hiszen a közönség maga ítéli el legjobban Bach-korszakba való vaskalapos eljárását.

Második Köpenik.

Még ők kiabálnak.

Az elmúlt vasárnap jóakaró kollégánk ismét sportolt. Embervadász társával nagy hajtóvadászatot rendeztek. Habár apró beütésekkel, — mert hiszen valószínűleg önmaga is szegyezte, ha ugyan szegyenérzete el nem hagyta egészen, a kézzelfogható rágalmakat feltűnőbben közreadni — de azért szélnek eresztett egy szemenszedett gyalázkodást ellenünk.

A cikk aláírójához semmi közünk. Vele szóba állani, méltóságunkon alulinak tartjuk.

A háttérben seittenkedő és bennünket ragadozó vérekbent üldöző sötét alakokkal, a pártatlanul ítélő közönség már eléggé tisztában van. Azért is nincs meg a részükről elérni akart bűnös, hitvány céljaiknak eredménye. A „Székely-Udvarhely” a függetlenségi érzelmű, hazafias közönségnek ma is éppen oly kedvelt, szeretett és általában támogatott újsága, mint főállása óta állandóan volt. A kaszinók pedig nemesak mindannyian előfizetnek. — a tönkretenni akaró udvarhelyi kaszinói határozat óta — hanem volt olyan is, amelyik legközelebb expressz levelben rendelte meg a „Székely-Udvarhely” jelen évi évfolyamát. Ha tetszik — megmutatjuk. Tessék csak hozzánk fáradni...

Hiába öbögatnak, más háta mögé elrejtözve, hiába gyalázkodnak. Mindenki látja a lólábat. A legkisebb betűjükből is kitetszik sötét lelkü, hazafiatlan céljuk, mely nem egyéb, mint az igazi, hamisítatlan 1848-as függetlenségi sajló gyalázatos letörése, a zászlótartó kipusztítása. Tervszerűséggel, piszkos rugókkal „munká”-ló merénylet ez, a sajtó szabad véleményének elnyomására. Az eszközökben nem válogatósak. Merészen támadnak azon rejtett célból, hátha a reánk dobált sárból valamicske mégis rajtuk marad. Másfelől jól tudják, hogy ha „megverik a pástort, elszéled a nyáj” és nem lévén a függetlenségi érzelmű közönségnek szószólója, önként fog az ő mungó táborukba állani s akkor egymagukban, — háborítás nélkül elvezethetik a muzskapárti kövér falatokat. Hiu reménykedés. Hiszen oda fönt is szorul a hurok. A hazafias ellenzék torokkra tette a kést s ha a magyarok nagy Istene nem zöretet segíti, a mungó tábor élete már csak rövid ideig tarthat. S ha ez bekövetkezik, akkor a mostani mungók ismét farkasóválya felénk andalognak. Felénk mert: „szeretnék látni azt a kormányt, melyet ők nem támogatnának”.

Addig tehát most élvezzék nyugodtan a kiveretkedést, megvásárolt kövér falatokat. Ehhez mi csak jóétvágyat kívánhatnánk, ha telhetetlen mohóságukban eguttal bennünket is felfalni nem akarnának. De hát ezt akarják; örül a mungó-lelkük, — ha van lélek bennük — hogy foghattak ismét egy piszkos céljaiknak megfelelő alakot, akinek neve alatt üzhathik tovább kisded játékaikat. Piszkolód-nak csak azért, hogy valami címen — ha bár jól tudják ideiglenesen mert az igazság feltámad — hitvány rágalmakat szórbassanak felénk. Erre most és kiválóan éppen most van szükségük, mert a „Uj. Kuriát” is elvakítani szeretnék, hogy előbbi gyalád megvannak-e az ő fényes gyümölcseit leszedhessék s minket elföldeljenek.

A piszkolódó közlemény szürke aláírójával — ismételjük — szóba sem állunk. Azt jól ismeri és tudja mindenki a nevét. Valódi címét senkinek sem szükséges mondani. De azt már ország-szerte bámulják, hogy oly huzamos időig sikerül neki elvakultságban tartani — még a judikatúrát is.

A politikai hajszából indított becsület-rablás, igen csunya mesterség. De még csunyasabb, ha ilyesmiben pláne köztisztviselő utazik rá olyan csafados emberre, aki évtizedeken át becsületes szorgalommal, lelkiismeretes odaadással szolgálta a köz javát jutalomvárás és a hatalmi körök felé való fölkacsintgatás nélkül. Aki a fórumon mellé műhazafisághól nem verdeste csak azért, hogy a másik órában már a hatalomnak készleges szolgálatát felajánlja, akár még a hazaárulásra is.

Valakit, tisztességes mult után olyan alak nevével, akinek vesztitni valója nincs és aki egy mondatot nemhogy megírni, de még helyesen lemásolni sem képes: lenyilatkeznit, még ideiglenesen is befeketíteni akarni, nagy virtus nem lehet. Akinek ilyesmiben gyönyörűsége telik, az vajmi szegény lehet emberi tisztességben és még szegényebb

józan felfogásban. Az ilyen szármalmas alak, kezet foghat ama zsebmetszővel és csirkefogóval, aki meglopva embertársát, az utána induló tömegnek torkaszakadtából még ő kiabálja: „fogják meg, fogják meg” ..

Ilyen és ehhez hasonló véleménye lévén minden tisztességes felfogású egyénnek a velünk szembeállított, hajánál fogva előrán-cigált és megtámadásunkra szánt revolverről, itt be is fejezhetnők mondani valóikat. Ám a nagyközönség körében talán akad, aki a részletekre szintén kíváncsi lehet. Ezeknek az embertársainkuk megsughatjuk, hogy a nyilatkozatban említett állítások elbírálását már régen a pártatlanul ítélő büntető bíróságra bíztuk. Az eddigi adatok kétségtelenné tették szepültelen igazságunkat. Ez — remélhetőleg minél előbb — hivatalosan is ki fog derülni. Hiszen az igazságszolgáltatás, nem a politikát űző hatalom, hol kizárólag csak kormánypárti érdeket szolgáló elvek győzedelmeskedjenek.

A „Székely-Udvarhely” széleskörű olv. só közönsége jól tudja, hogy úgy az „Első Székely Ház-ipari Országos Szövetkezet”, mint az ebből kieszelt budapesti „Központi Ház-ipari Szövetkezet” névre szert tett „népboldogító” családokról eddig még csupán a mások által beküldött közérdekű értesítéseket közöltük. Ha tehát ezek a források szabóbból kifejlődött „ágyra járó” vezérigazgató uraság-nak közismert „becsület”-ét és „tisztesség”-ét érdekelték, mi arról igazán nem tehetünk.

Azonban most már a közönség megtévesztésére szánt gyalázkodások, bíróság előtt álló ügyekben a saját izlésüknek megfelelő kirohanások után, kényszerítve érezzük magunkat, hogy a kezünkön levő bőséges adatainkat haladéktalanul a nyilvánosság elé tárjuk. Hadd lássa nyomatásban is a nagyközönség és különösen lássák az arra illetékes körök, hogy itt másról, mint egy második „Köpenik”-ről nincs és nem lehet szó.

E leplezéssel várni akartunk addig, míg az ellenünk koholt vádakait illetékes bírói fórumok előtt megcáfoljuk, de tovább már nem tarthat vissza ez sem, miután erre az igazságunkat megdönthetetlenül igazoló tanu-vallomások beértek. Másfelől pedig a közérdek követeli, hogy a jóhiszemű közönséget, sőt még a hatóságokat is annyi év óta tévúton tartott „szélhámoskodás”, minél előbb napfényre kerüljön és méltó büntetését elvegye.

Ujságírói tisztüinkből kifolyólag, természetesen azt is kutatni fogjuk, hogy vajjon kik állnak a háttérben, kik huzzák hasznát a jóhiszemű közönség lelkiismeretlen félrevezetésének?!

HIREK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy némelyek e megyét a piócák képere és hasonlatosságára átalakítani nem kívánják;

mondják, hogy nálunk a héten egy embervadászatot sem rendeztek;

mondják, hogy a „szélhámosok királyát” muszkapárti agent provokátornak nem használják;

mondják, hogy ha nem érik becsülettel, megtoldják hazugsággal;

mondják, hogy a „vakmerő fiskális”, a „hazug király” és a „megyei panamista” nem szövetkeztek mutyira;

mondják, hogy a jól felszerelt pofozógép e héten sehol sem dolgozott;

mondják, hogy a tó-utca környékén a tisztalkodást befejezték.

E hírek *valódiságáért* felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

— **Kinevezés.** Az igazságügyi miniszter Fogarasy Lajos kézdivásárhelyi törvényszéki joggyakorlatot az oklándi járásbíróshoz jegyzőnek nevezte ki.

— **Népgyűlés Székelyudvarhelyt.** Városunk polgársága hazafias lelkesedéssel készül a vasárnapi (e hó 8-iki) népgyűlésre, melyen Dr. Valentsik Ferenc, Székelyudvarhely város 48-as függetlenségi képviselője, beszámoló beszédet mond. A hazafias érzésű polgárság kiáltványát, melyet a népgyűlés összehívására kibocsátott, a „Székely Udvar-

E NAP

Vasárnap, október

Rózsafűzér

az új évnegyed kezdete. Ha előfizetése lejárt, siessen azt megújítani, hogy a »SZÉKELY-UDVARHELY« továbbra is b. címére pontosan küldessék

kat. Támogassuk az igazi 1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafias tisztelettel kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K. 50 f.

hely” első oldalán közöljük. Az a törhetetlen hithű polgárság, mely már annyiszor tanu-jelét adta igaz érzésének, bizonyára kivétel nélkül ott lesz a népgyűlésen és ünnepélyes óvást emel az elnyomással, vagyoni tönkretétellel fenyegető katonai terhek ellen. Másfelől pedig az általános választói jog sürgős megalkotása, valamint a sajtó szabadságának törvényes biztosítékokkal való körül-bástyázása érdekében is nyilatkozni fog.

— A polgári házasságban élők párber.

A magyarországi püspöki kar elé a következő kérdések terjesztettek: a) A polgári házasságban élő vegyesvallású pároknál csak a kath. féltől követelhető-e párber? b) A polgári házasságban élő tisztán kath. pároktól kérhető-e? A püspöki kar kimondta, hogy a vegyesvallású pároktól félpárber kérhető; a polgári házasságban élő tisztán kath. pároktól pedig kérhető párber, hogy a törvény kijátszásának eleje vétessék, mint ahogy az illető bíróságok a párokra nézve a fizetési kötelezettséget meg is állapítják.

— Nemzetgazdasági pazarlás.

Az emberek némely kiesinyesnek látszó dolgot nevetéses szinben látnak. Az ilyen kiesinyes dolgokat magasabb néző pontról tekintő és ebből kifolyólag megbecsülő embertársaikat viccelik, vagy fősvénynek, zsugorinak nevezik. Így történik meg aztán, hogy a legtöbb ember szegénytelében sem takarékoskodik, csakhogy fukarnak ne mondják. Ez pedig nemzetgazdasági szempontból és erkölcsi tekintetben is óriási kárt okoz. Itt van pl. a villamos lámpák fém- vagy szén-szálas égője. Ezek a remek alkotások, ha a szálat kiégnek belőlük, a szemétdombra jutnak, holott bevásárlásuk elég sok pénzbe kerül. Nem lehetne ezeket valahogyan értékesíteni? Alig hisszük. Az emberi elme már sokkal nehezebb problémákat is megoldott. Várjuk e kérdésben a városi villamos telep üzemvezetőségének szakértői utbaigazító nyilatkozatát.

— A korcsmák vasárnapi munkaszünete.

Marosvásárhelyről jelentik: A marosi alsó járás főszolgabírája, Kuti Dénes szentgericei italmérot bírsággal sújtotta, mert korcsmáját vasárnap nyitva tartotta. Az ítéletet Marostorda vármegye alispánja helybenbagyta. Felbevezés folytán a belügyminiszter, mint legfelsőbb fórum, a két hatóság ítéletét megsemmisítette s kimondta, hogy korcsmájának vasárnapi nyitvatartásaért senki meg nem büntelhető, miután az törvénybeütköző cselekedetet nem képez. Ezt jó lesz megjegyezni a választások idejére is — az ellenzéki korcsmárosoknak.

— **Kitünő forgalmú fűszer és csemege üzlet** Marosvásárhelyt a fő-teren kedvező feltételek mellett más vállalat miatt azonnal eladó. Cím e lap kiadóhivatalában.

A székely kamara közgyűlése.

Marosvásárhely, 1911. szept. 30.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara 1911 szept. 29 én teljes-ülést tartott Tauszik B. Hugó kir. tanácsos, elnök vezetésével, miről rövidesen az alábbiakban számolunk be.

Napirend előtt az elnök megleghangon méltatta Bürger Albert alelnök sörgyáros azon érdemét, hogy ez előtt 25 évvel vette át a Kráft-féle bezárt sörgyárat és szakadatlan kitarító munkával egy holt iparágat nemcsak új életre keltett, de fel is virágoztatott úgy, hogy ma nem csak legmodernebb berendezésével, de termelésével is uralja hazarészsünk piacát.

Az elnöki közlések során jelentés tétet, hogy a kamara nagy összegű illeték hátralekai jelentékenyen lepadtak s az e körüli külső munkálatoknak remélhetőleg eleje vétetett, minélfogva a kamara pénzügyi viszonyai javultak.

Napirend során egy konkrét panasz alapján kimondta a kamara, hogy „habza” vagy „hopza” husvágás engedélyezése csak az esetben indokolt, ha valamely kerdőzdő állatnak külső sérülés hővetkeztében a jelentkezők közt való felosztás által, gyors értékesítése valik szükségessé. Állást foglalt megrendelések gyűjtése ellen a tisztességes kereskedelem érdekeinek megvédése céljából. Csíkszereda városának hirdetési oszlopok és táblák felállítása tárgyában alkotott szabályrendeletét jóváhagyásra nem ajánlja. Marosvásárhely sz. kir. városnak módosított vásárvám, piaci és állatvásárterti helypenz szabályrendeletét a központi bizottság javaslata alapján a tett módosításokkal jóváhagyásra ajánlja. A kamara kerület 1910 évi közzgazdasági viszonyairól kiadott jelentésére vonatkozó kormány leiratot a teljes-ülés folytatólag tudomásul vette. Örvendetes tudomásul vetetett a keresk. kormány a Székely Szövettséghez intézett s a kamarával is közölt azon leirata, hogy a székelyföldi iparoktatás fejlesztése érdekében, amennyiben a jelenlegi iskolák jövőben szüknek bizonyulnak, nemfog elzárkozni a befogadó képességnek emelésétől s a marosvásárhelyi ipari szakiskola internátussal való ellátását megfontolandónak tartja. Hasonló örömet keltett a kamarának a kissármási földgáz Marosvásárhelyre vezetése és újabb kutató furások eszközése tárgyában tett feliratára adott azon kormány válasz, hogy újabb kutatások eszközése fölösleges, mert a város szomszédságában Maroszentgyörgyön és Marosugrán eszközölt mély furások oly kedvező eredményt mutatnak, hogy a város telepei a legnagyobb valószínűséggel innen elláthatók lesznek.

Tudomásul szolgált, a honvédség 1912. évi labbeli szükségletéből a székelyföldi kisiparosok 1540 pár bakancsot kaptak munkába és hogy a közös hadsereg 1912—13—14. évi ilyenmü szükségletének ellátásához a Székelyföldön 12 alkalmi és állandójelegü szövetkezet, melyeknek ajánlatát az elnökség illetékes helyre juttatta.

Jelentés tétetett a kamara új székházán folyó építkezési munkálatoknak befejezéséhez közeledtéről, mit a teljes ülés tudomásul vett. Hasonlóképen tudomásul vette a teljes ülés a székelyföldi inashelyezésről tett jelentést is. Foglalkozott még a kamara az időszaki mértékitelesítés díjainak módosítása, a tojás értékesítés megfelelő szervezése és tojás tőzsde létesítése, valamint Marosvásárhelyt fővármivatal létesítésének kérdésével. A gyűlés ezzel véget ért. *Máthé József*

Szerkesztői üzenetek.

D. H. A beküldött dolgozatot jövő számunkban közöljük. Addig is szívesen látjuk szerkesztőségünkben.

80 hold tagosított birtok eladó és 53 hold bére adandó. Bővebb felvilágosítást nyújt Orbók Lajos Medgyes.

deléseket az ország bármely részébe gyorsan teljesít.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bori, az kereskedő.

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható. A kedvező szüreti kilátásokra való tekintetből ármérséklés.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a nagyméltóságú m. kir. Honvédelmi Miniszter Urnak f. év szept. hó 9-én 10n32—911. előki számu rendelete értelmében a Székelyudvarhely városban tanítottakodó népfelkelőknek folyó év október hó 24-ére hirdetett időszaki jelentkezése nem lesz megtartva.

Székelyudvarhely, 1911. szept. 27.
Gothárd János s. k.
polgármester

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! HIRDESEN tehát a Székely-Udvarhelyben

NIGRIN
(Fenolentit)
A legjobb cipőkrém
Mindenütt kapható!
A bécsi vadaszati kiállításon
arany éremmel kitüntetve

A Talmud magyarul

Egyre halljuk a Talmud-morált, Talmud-erkölcsöket engeletni, bár a legtöbb ember ismeri a Talmudot, nem ismeri éppen azokat a részeket, amelyek a keresztény világot érdeklik s melyeket saját jól felfogott érdekeinek megóvása céljából ismernie kellene.

A Talmud a zsidó rabbiképzők tananyaga, ez az ő teológiájuk. Nincs az a pikáns pornographia, nincs az a rémgény, ami ennél érdekesebb lenne.

A Talmud kivonatos, de szöszertint fordításban most jelenik meg 320 kvartoldalon. Ára 10 korona. Népies kiadás 2 K, 2 drb 3 K, 3 drb 4 korona.

Megrendelhető:

„A Kereszt” kiadóhivatalában
Budapest, III. Nád-utca 1. szám.

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellán és **Régiségeket** megbízhatóan azonnal megvásárol, esetleg értékel vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken

mint vevő résztvesz. Arany, brillians ékszereket, ezüst tárgyakat (tört állapotban is) bármilyen összegre vásárol.

Dietrich Gyula ötvös-

Kolozsvárt.

Levelbeni megkeresésre azonnal válaszol.

Sürgönyeim: Dietrich
ékszerész Kolozsvár.

Ki a Yes-Oui-Si

csinált lapot megrendeli, játszva — minden megerőltetés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negyedévre 1—1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97. sz. a „Székely-Udvarhely”-re való hivatalozással mutatványszámot szívesen küld bárhova.

1848 eredeti francia angol, és amerikai toalettmódot közöl a BUDAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona.** Ingyen mutatványszámot küld a „BUDAPESTI BAZÁR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

BÉLYEGZŐK megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban gyári áron szállítanak Betegh Pál könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz.

ÉLETKÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógymód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, szármárhurut, agy-, tüdő-, szív-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vesemáj-, lép-, hólyag bajok, skrófula köszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, verszegénység, vízkóróság, szárazbetegség (tuberkuózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkataris, örülés stb. el-

len. Irta: DERZSI JÓZSEF. Az E. M. K.

E — tekintélyes orvosok ajánlata — népkönyvtárai részére

100 példányt elfogadott. Ára

3 korona. Kapható: ...

Betegh Pál kiadóhivatalában Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as füzettel, színesi lap. Udvarhelyi egyetemes legelterjedtebb közlönye. Előfizetési ára félre 2 szer. Előfizetési ára félre 5 K. Elterjedtségével fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emele Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányú diszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos leveledpapirok és borítékok, levél-kártyák, gyász- és virágos leveledpapirok stb. **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeii felvétel. Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Allandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabiroisági, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTÁTO- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, színyu és minőségű irodai és irodai

PAPIROSOK

vonalzott és sima leveledpapirok, vonalzott és rovatos papirok, rajzpapirok, írógép-papirok, csomagoló és selyempapirok, másoló-papirok, itató-papirok, szűrő-papirok, torta- és befőző-papirok, könyvkötő-papirok és papírkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemez-papirok minden súlyban. hangjegypapirok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépirási és rondírósi minták. Olcsó legyező-falrajzok, klozetpapirok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák. **Dehany-összivatartárcák** bőrből és fémből. Bőrtárcák, pénzes-erszények, okmány és írománytárcák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, tablázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnán izléses munkák a legrovidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acéltollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárak, disztollszárak. Ironok, fekete, színe ironok, notes ironok, eszavironok (crayonok), zsebironok, eszavironbetétek, ironvédők, ironhegyezők. **Kreták**, iskolai, kávéházi és fajlázó kreták, színes kreták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mezza, folttisztító, bronz,

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengeres. **Dangolópipok** és **emlékek**. Monogrammok fehérnemű és leveledpapiRJelzésre. Kézi nyomda. — Különléle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdeszkalapácsok gyári árban.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A székelyudvarhelyi **közéiskolákban** és a városi és megyei elemi **népköiskolákban** használatban levő összes tankönyvek rak tára. Szótárak, terképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek. **Élőkönyvek**, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevasárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), árcsa és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, haromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itatódeszkák, olaj-szfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-eszéze, írómappák. Legjobb dörzsmezgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyegszögek, kapesok stb.